

רמב"ם פ"ט מהלכות תשובה

קידושין לט-ב
עניין: שכר מצוה
בהאי עלמא ליכא

א מאחר שנודע שמתן שכרן של מצות והטובה שנוכה לה אם שמרנו דרך ה' הכתוב בתורה היא חיי העולם הבא שנאמר למען ייטב לך והארכת ימים. והנקמה שנוקמים מן הרשעים שעזבו ארחות הצדק הכתובות בתורה היא הכרת שנאמר הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה. מהו זה שכתוב בכל התורה כולה אם תשמעו יגיע לכך כך ואם לא תשמעו יקרה אתכם כך וכל אותן הדברים בעולם הזה. כגון שובע ורעב ומלחמה ושלום ומלכות ושפלות ויישבת הארץ וגלות והצלחת מעשה והפסדו ושאר כל דברי הברית. כל אותן הדברים אמת היו ויהיו ובזמן שאנו עושים כל מצות התורה יגיעו אלינו טובות העולם הזה כולן. ובזמן שאנו עוברים עליהן תקראנה אותנו הרעות הכתובות. ואף על פי כן אין אותן הטובות הם סוף מתן שכרן של מצות ולא אותן הרעות הם סוף הנקמה שנוקמין מעובר על כל המצות. אלא כך הוא הכרע כל הדברים. הקב"ה נתן לנו תורה זו עין חיים היא וכל העושה כל הכתוב בה ויודעו דעה גמורה נכונה זוכה בה לחיי העולם הבא. ולפי גודל מעשיו ורוב חכמתו הוא זוכה. והבטיחנו בתורה שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמה תמיד שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותו מלעשותה כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן. וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה כגון שובע ושלום ורבי כסף וזהב. כדי שלא נעסוק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להן אלא נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה כדי שנוכה לחיי העולם הבא. וכן הוא אומר בתורה אחר שהבטיח בטובות העולם הזה וצדקה תהיה לנו וגו'.

וכן הודיענו בתורה שאם נעזוב בתורה מודעת ונעסוק בהבלי הזמן כענין שנאמר וישמן ישורון ויבעט, שדיין האמת יסיר מן העוזבים כל טובות העולם הזה שהן חזקו ידיהם לבעוט ומביא עליהם כל הרעות המונעים אותן מלקנות העולם הבא כדי שיאבדו ברשעם. הוא שכתוב בתורה תחת אשר לא עבדת את ה' וגו'. ועבדת את אויבך אשר ישלחנו ה' בך. נמצא פירוש כל אותן הברכות והקללות על דרך זו, כלומר אם עבדתם את ה' בשמחה ושמרתם דרכו משפיע לכם הברכות האלו ומרחיק הקללות מכם עד שתהיו פנויים להתחכם בתורה ולעסוק בה כדי שתזכו לחיי העולם הבא וייטב לך לעולם שכולו טוב ותאריך ימים לעולם שכולו ארוך ונמצאתם זוכין לשני העולמות. לחיים טובים בעולם הזה המביאים לחיי העולם הבא. שאם לא יקנה פה חכמה ומעשים טובים אין לו במה יזכה שנאמר כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול. ואם עזבתם את ה' ושגיתם במאכל ובמשחה וזנות ודומה להם מביא עליכם כל הקללות האלו ומסיר כל הברכות עד שיכלו ימיכם בבהלה ופחד ולא יהיה לכם לב פנוי ולא גוף שלם לעשות המצות כדי שתאבדו מחיי העולם הבא ונמצא שאבדתם שני עולמות. שבזמן שאדם טרוד בעולם הזה בחולי ובמלחמה ורעבון אינו מתעסק לא בחכמה ולא במצות שבהן זוכין לחיי העולם הבא: **ב** ומפני זה נחאו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם לימות המשיח כדי שינוחו ממלכות שאינן מניחות להן לעסוק

רמב"ן האמונה והבטחון פ"ז

בראות כדי שתהא יכולה לשוב אל שרשה בצאתה מן הגוף, כמאמר ⁶⁵ לא נתן שכר בעולם הזה רק לסמוך הגוף ולעזור אותו בהשלמת הסבות שהמעשה מתקיים בהן. ולהרחיק ממנו הסבות המונעות המעשה הטוב והסבות המביאות אל מעשה הרע. וכמאמר אין העונש בעולם הזה רק להסיר הסבות ההם שיש למעשה הטוב ולאמץ ⁶⁶ הסבות שהמעשה הרע מתקיים בהן. כמו שאמר ⁶⁷ בא ליטהר מסייעין אותו בא ליטמא פתחין ⁶⁸

דכתיב אם ללצים הוא יליץ וגו' ⁷³. ומן המאמרים האלה וכיוצא בהן נלמד כי מן השמים עוזרים את האדם כפי מה שירצה להרע או להיטיב. על כן יש לנו לומר כי הטוב והרע המגיעים לאדם בעולם הזה אין להם עסק במתן שכרן של מצות או בעונשן של עבירות זולתי לעזר ולהועיל כמו שכתבת. ואולי יהיה מי שיקשה לומר שימצא

רמב"ן על התורה בראשית ו, יח

ועל דרך האמת, הברית מעולם היא, והמלה נגזרת מן "בראשית ברא אלהים" - והנה בריתי כמו ברייתי, והמלה כמו סמוכה ⁵⁷, כי היא סמוכה

בעל שם טוב

דף ל"ט ע"ב

שכר מצוה בהאי עלמא ליכא.

כי אין העולם יכול לקבל, „אור השכר“ של עושה מצוה, ושום דבר הגון, כי הוא: „מאין סוף ברוך הוא“ וניצוץ כלול מכולו, והעולם יש לו סוף.